

Vårt datum: 2022-12-20

Ert datum: 2022-11-10

Vårt diarienummer: 33-2660/2022

Er beteckning: M 5051-21

Handläggare

Peter Åkerhammar

Vänersborgs tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

mmd.vanersborg@dom.seVÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R3

INKOM: 2022-12-20

MÅLNR: M 5051-21

AKTBIL: 22

Yttrande över SMA Mineral Persberg AB:s ansökan om tillstånd enligt 9 och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad täktverksamhet samt vattenverksamhet vid Gåsgruvan i Filipstads kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 11 november 2022 tagit emot ovanstående ärende för yttrande. SMA Mineral Persberg AB (bolaget) har ansökt om rubricerat tillstånd hos mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. Domstolen har önskat synpunkter med anledning av ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

Länsvatten/avfallshanteringsrelaterade synpunkter

Vattenanalyser visar att uranhalten överskrider begränsningsvärdet uppströms, i höjd med och nedströms täktverksamheten. Bolagets utredningar och litteraturstudier vad gäller urans toxicitet i vatten visar dock att halten s.k. toxiska uran-species är mycket lägre än begränsningsvärdet, samt att urans mobilitet är beroende av halten löst organiskt kol i vattnet. Utförda kolontest visar på att jord från området upplagrad i tåkten kan vara en källa till de förhöjda uranhaltarna i länsvattnet från tåkten och i Rävbacken. SGU anser att det är otidligt vilka halter toxiska uran-species som återfinns i vattnet från detta kolontest, vilket borde framgå och ingå i resonemanget. Därav följer också att det är viktigt att bolaget visar att provtagningen av jord- och bergmaterial följer ett förutbestämt schema som följer tåktens framtida utbredning. Provrvalet bör också gestaltas i kartor över bergarter samt antagna mängder av förekommande jord- och bergmaterial.

Behovet av kalksten/alternativ lokalisering

SGU delar bolagets redovisad behovsanalys. SGU instämmer också i bolagets påpekande i miljökonsekvensanalysen att de alternativ som anges innebär att jungfrulig mark tas i anspråk. Då kalkrik berggrund ger gynnsamma förhållanden för en mängd biotoper och naturtyper skulle sannolikt samma påverkan på naturen ske i ett sådant område jämfört med fortsatt verksamhet i Gåsgruvan. SGU anser att det är förenligt med god markanvändning att fortsätta brytning i ett redan verksamt område. Andra alternativa lösningar och konsekvenser vid en nedläggning av verksamheten skulle innebära antingen import av kalkstensprodukter vilket skulle innebära en ökad total miljöbelastning bl.a. kopplad till transporter samt ökade kostnader. SGU anser att det är viktigt att Sverige behåller inhemsk produktion för att minska sårbarhet och bibehålla eller öka försörjningsberedskapen. Vidare är fyndigheten Gåsgruvan, av SGU, utpekad som riksintresse enligt 3 kap. 7 § miljöbalken vilket också nämns i handlingarna. Syftet med utpekande är att tillgodogöra sig materialet i fyndigheten, dvs. mineralutvinning.

Grundvattenaspekter

Redan idag pågår verksamhet på platsen avseende uttag av kalksten. Nuvarande täktillstånd sträcker sig till 28 april 2023. Enligt gällande tillstånd får brytning inte ske ner till djupare nivå än +100 m.ö.h. Nuvarande täktbotten är +145 m.ö.h. Ansökan gäller ett utökat brytningsområde samt brytning ner till +90 m.ö.h.

SGU anser att ansökan är väl förankrad i en saklig geologisk beskrivning och en vattenbalans som utgår från mångårig drift av verksamheten. Skyddsåtgärder för att minska inläckage av ytvatten och ytligt grundvatten redovisas. Justeringar av verksamhetens ytvattensystem innefattar ett antal diken som ska anläggas respektive leds om samt en avledande kanal förbi/under upplag.

Ansökan anger att ytterligare grundvattenläckage mot den nya verksamheten förväntas bli begränsad utifrån att närområdet utgörs av täta jordar. Grundvattennivåpåverkan förväntas bli lokal och begränsad. SGU noterar att ansökan refererar till genomförda beräkningar och grundvattenmodellering som underlag till bedömningen. SGU saknar visserligen en tydlig redovisning av dessa beräkningar men vi anser ändå att resonemangen verkar rimliga. SGU noterar vidare att verksamheten är hydrauliskt sett relativt väl avgränsad mellan Gåstjärnen i norr, Rävbacken i väster och sjön Yngen i öster, vilket i sig torde kunna säkerställa att ett påverkansområde inte bör kunna breda ut sig i någon stor omfattning.

Ansökan omfattar en utförd brunnsinventering som underlag för att bestämma sakägare. Det finns inga grundvattenförekomster i verksamhetsområdets närhet. Föreslaget kontrollprogram utgår till stor del från befintlig egenkontroll och omfattar både kvalitativ och kvantitativ grundvattenkontroll.

Ur ett grundvattenperspektiv har SGU inget att invända mot utökad brytning.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschefen Kaj Lax.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även statsgeologerna Roger Hamberg, Björn Holgersson och Lena Lundqvist deltagit. Utredaren Peter Åkerhammar har varit föredragande.

Kaj Lax

Peter Åkerhammar